

Турска поново ври, а план реконструкције парка на тргу Таксим био је окидач за избијање незадовољства и поновни протест световног дела Турске против све јаче исламизације друштва под вођством владајуће партије АКП и све израженијих ауторитарних манира премијера Тајипа Ердогана. Охрабрена великим економским успесима и изборним победама АКП, Ердоганова Турска је последњих година споља изгледала као земља без већих проблема, а активни наступи у спољној политици снажили су самопоуздање исламиста и све више у први план истицали њихову неоотоманску политику. Ердоган је 2010. успео да на референдуму прогура уставне промене, којима су у огромној мери смањене надлежности војске и правосудног система, стубова секуларног поретка, а после обрачуна са војним врхом у афери „Ергенекон“ почео је да делује као неприкосновени лидер. Али, релативно баналан разлог који је узбудио старе сукобе показао је да су унутрашње противречности Турске и даље веома јаке, а да ће Ердоган, ако не жели да ризикује даље погоршање ситуације, морати да одмери унутрашње и спољне ефекте које на његову земљу оставља његова политика.

Секуларна Турска је поново на улици, али је Ердоганова спољна политика током "арапског пролећа", а нарочито у Сирији пољуљала поверење у њега као у муслиманског лидера, док су почеле и да се појављују прве негативне последице економског узлета, у виду корупције и пораста незапослености. Аналитичари сматрају да су ови фактори заједно почели да утичу на слабљење Ердогановог ауторитета, који планира да се следеће године кандидује на председничким изборима, који ће се одржати заједно са локалним изборима. Парламентарни избори ће се одржати 2015. године, због чега се јављају и мишљења да управо због снаге Турске и њених спољнополитичких амбиција, као и због премијерових све израженијих ауторитарних склоности, неки утицајни центри моћи и у земљи и ван ње, имају интерес да ослабе и премијера и уверљивост Турске на међународном плану.

Иако су демонстрације снажан удар на Ердоганов ауторитет, он и даље ужива популарност код великог дела становништва, али је његова реакција на почетак немира потпирила ватру и извела десетине хиљада незадовољних Турака свих политичких боја да на улици реагују на бруталност полиције. Ситуација ескалира и до сада су пале три жртве, а синоћ је у црноморској луци Ризе први пут од избијања демонстрација дошло до физичког сукоба присталица и противника режима. Протесте сада предводе и придружили су им се главна странка опозиције, секуларни ЦХП, коме помаже Радничка партија, посебно њихов радикални омладински огранак и забрањена левичарска организација ДХКПЦ, као и бројне друге кемалистичке, марксистичке и анархистичке радикалне скупине.

Досадашњи ток протеста је међутим показао пад поверења у традиционалне секуларне странке, јер оне иако и даље могу окупити хиљаде демонстраната, то је ситница наспрам масовних антивладиних протеста из 2007. године, када је више од милион људи протестовало против владе и АКП-а.

С друге стране, наставак протеста изазива и незадовољство унутар саме АКП, где поједини парламентараци и функционери, иако верни партијској дисциплини, сматрају да ће Ердоганова политика морати да се 'смекша', и да премијер неће моћи да окреће главу од гласа јавности, јер, без обзира на економски и урбани развој, Турска остаје дубоко подељена земља.

Пише: Младен Ђорђевић
четвртак, 06 јун 2013 12:56

После победе на изборима 2007. године, Ердоган је говорио о грађењу мостова и постизању споразума унутар широко раслојеног друштва, али се после шест година показало да је његова политика још више продубила поделе. Последњи догађаји зато као да дају за право злослутним прогнозама једног од лидера опозиције Девлета Бечелија, који је после референдума о уставним променама 2010. изјавио да резултат референдума подразумева почетак "мрачног периода пуног озбиљних ризика и претњи, који могу уништити национално јединство и донети раздвајање и сукоб у земљи. Исламисти су тада наравно побијали овакве оптужбе и славили још једну победу демократије. Иако Турска сада делује као снажна држава, јаке унутрашње противречности и нови проблеми које је произвела исламистичка власт сугеришу да мрачна судбина коју је Турској предвидео Бачели и даље остварива.